

การบังคับใช้กฎหมายและองค์กรเพื่อการจัดการปัญหาลุ่มน้ำมูล Law Enforcement and Agencies for the Management of Mun River Basin

ศาสตราจารย์ ดร.สุนีย์ มัลลิกะมาลย์

Professor Dr.Sunee Mallikamarl

ดร.ณรงค์ พลมาตร

Dr.Narong Polmart

Received: March 23, 2022; Revised: May 25, 2022; Accepted: May 27, 2022

บทคัดย่อ

ปัญหาหลักของลุ่มน้ำมูลคือ ปัญหาระบบน้ำท่วม น้ำท่วม อุทกภัย คุณภาพน้ำในลุ่มน้ำที่มีมลพิษ และการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศจากภาวะโลกร้อนซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและการใช้ประโยชน์น้ำในลุ่มน้ำของประชาชนใน ๑๐ จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ลุ่มน้ำมูลไหลผ่าน ซึ่งการวิจัยกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อการวิเคราะห์กฎหมายที่ใช้บังคับกับการจัดการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นเพื่อเป็นคำตอบสำหรับการบริหารจัดการ หรือการจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหา โดยวิธีวิทยาการวิจัยคือการวิจัยเอกสารที่เป็นกฎหมายและข้อมูลที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า การแก้ไขปัญหาภัยแล้ง น้ำท่วม และอุทกภัยนั้นใช้วิธีการจัดทำแหล่งกักเก็บน้ำเพิ่มโดยมีกฎหมายรองรับคือ พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๒๐ พระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ พ.ศ. ๒๔๘๒ พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕ การแก้ไขและป้องกันน้ำเสียจากการปนเปื้อนของมลพิษ มีพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ การจัดการสิ่งกีดขวางทางน้ำ การทิ้งขยะ สิ่งปฏิกูล และน้ำมัน มีพระราชบัญญัติ

การเดินทางในน่านน้ำไทย พ.ศ. ๒๔๕๖ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ การขุดลอกแหล่งน้ำผิวดิน มีพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ การจัดการปัญหาภาวะโลกร้อนด้วยการเพิ่มพื้นที่ปลูกต้นไม้ยืนต้นโดยการจัดรูปที่ดินเพื่อการเกษตรมีพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อการเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๘ การปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร พ.ศ. ๒๕๑๘ การเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ มีพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ และการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำมูล มีพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑

ข้อเสนอแนะการวิจัย คือ ให้สำรวจพื้นที่วิกฤติการณ์จากการเจาะน้ำบาดาลเพื่อกำหนดเป็นเขตห้ามเจาะน้ำบาดาล การให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องเทคนิคการเจาะน้ำบาดาล เพิ่มระบบน้ำประปาหมู่บ้าน และให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชนในการบำรุงรักษาระบบน้ำประปา ส่งเสริมให้ประชาชนรวมกลุ่มกันจัดการชลประทานส่วนการค้ำในรูปแบบสหกรณ์ บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดกรณีน้ำเสีย และจัดทำระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนในพื้นที่ที่มีวิกฤติการณ์น้ำเสีย ให้กระทรวงมหาดไทยกำหนดเป็นนโยบายการกำจัดผักตบชวาและวัชพืชน้ำและให้ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ใช้กลไกการจัดรูปที่ดินและการปฏิรูปที่ดินในการกันพื้นที่สำหรับปลูกต้นไม้ และส่งเสริมการทำสวนป่า เพื่อลดภาวะโลกร้อน

คำสำคัญ: ลุ่มน้ำมูล การบังคับใช้กฎหมาย การจัดการ การปลูกต้นไม้ยืนต้น การลดภาวะโลกร้อน

Abstract

The main problems of the Mun River Basin are drought, flooding, polluted watershed, and climate change from global warming. Such problems affect people's way of life and water utilization in the watershed in 10 provinces of the north-eastern region where the watershed flows through. The research objective is to analyze the laws applicable to the management of those problems to determine the existence of applicable laws in management or create a strategy to solve those problems. The analysis is descriptive. The research methodology is documentary legal research and related information.

The research results found that to creating additional water reservoirs can solve drought and flooding problems with legal support, namely Groundwater Act B.E.2520; Provincial Waterworks Act B.E.2522; People Irrigation Act B.E.2482; Royal Irrigation Act B.E.2485. Correction and prevention of wastewater from pollution contamination under the Enhancement and Conservation of National Environmental Quality Act B.E.2535; Factory Act B.E.2535. Management of water obstructions, dumping of garbage, sewage, and oil under Act on Navigation in Thai Waters B.E.2456; Act on Maintaining Cleanliness and Orderliness of the Country B.E.2535. Dredging surface water resources under Act on Administration of State Affairs B.E.2534. To manage the problems of Global warming by increasing the area for planting perennial trees by reforming the land for agriculture under Agricultural Land Readjustment Act B.E.2015. Increasing forest area under the Forest Plantation Act B.E.2535. Water resource management in Mun River Basin under Water Resources Act B.E.2561

The research recommended critical surveying areas from groundwater drilling to designate a no-drill zone. This designation is to educate the public on groundwater drilling techniques, increase the community water supply system,

educate community leaders on the maintenance of the system, and encourage local people to build commercial irrigation in a cooperative form. There should be strict enforcement of water pollution laws, and a community wastewater treatment system should be established in a wastewater crisis area. The Ministry of Interior shall set a policy for removing water hyacinths and water weeds and strictly adhere to them. Use land reform and land reform as a mechanism to set aside the area for planting perennial trees and promoting forest plantation to reduce global warming.

Keywords: Mun River Basin, law enforcement, management, trees planting, reduce global warming

บรรณานุกรม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕. (๒๕๓๕, ๑๖ ตุลาคม) ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๐๙ ตอนที่ ๑๐๘. หน้า ๓-๑๑.

คำสั่งกรมชลประทานที่ ๗๓/๒๕๕๔ เรื่องแก้ไขการระบายน้ำที่มีคุณภาพต่ำลงทางน้ำชลประทาน และทางน้ำที่เชื่อมต่อกับทางน้ำชลประทานในเขตพื้นที่โครงการชลประทาน (๒๕๕๔, ๑ เมษายน).

บริษัทซิมา ไฮโดร คอนซัลแตนท์ จำกัด, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, และ บริษัทเอส เอ็น ที คอนซัลแตนท์ จำกัด. (๒๕๖๔). การศึกษาโครงการการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์พื้นที่ลุ่มน้ำมูล.

ประกาศกรมเจ้าท่าที่ ๖๗/๒๕๓๔ เรื่องให้มีการขออนุญาตการปล่อยน้ำทิ้งทุกประเภทลงสู่ลำน้ำ (๒๕๓๔, ๒๐ กุมภาพันธ์).

ปรัชญา แ้วพลสง, เศรษฐศิริ วนาศุข. (๒๕๖๑). การกักเก็บคาร์บอนของต้นไม้ในมหาวิทยาลัยเกษตร. บทความวิจัยประกอบปริญาวิทยาสตรบัณฑิต ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. <http://www.geo.soc.ku.ac.th/>

พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ พ.ศ. ๒๔๘๒. (๒๔๘๒, ๑๗ ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๕๖ หน้า ๑๒๙๔-๑๓๑๓.

พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕. (๒๔๘๕, ๒๒ กันยายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๕๙ ตอนที่ ๖๒. หน้า ๑๖๗๖-๑๖๙๖.

พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. ๒๔๕๖. (๒๔๕๖, ๕ สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๓๐ หน้า ๗๔.

พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร พ.ศ. ๒๕๑๘. (๒๕๑๘, ๕ มีนาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๙๒ ตอนที่ ๕๔. หน้า ๑๐.

พระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๒๒. (๒๕๒๒, ๒๗ กุมภาพันธ์). *ราชกิจจานุเบกษา*.

เล่ม ๙๖ ตอนที่ ๒๖. หน้า ๑-๒๒.

พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อการเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๘. (๒๕๕๘, ๒ มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*.

เล่ม ๑๓๒ ตอนที่ ๑๔ ก. หน้า ๑-๒๑.

พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑. (๒๕๖๑, ๒๘ ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม ๑๓๕

ตอนที่ ๑๑๒ ก. หน้า ๔๔-๘๓.

พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๒๐. (๒๕๒๐, ๒๙ กรกฎาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม ๙๔

ตอนที่ ๖๙. หน้า ๘-๒๘.

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๔๕).

(๒๕๔๕, ๒ ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม ๑๑๙ ตอนที่ ๙๙ ก. หน้า ๑.

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕.

(๒๕๓๕, ๒๘ กุมภาพันธ์). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม ๑๐๙ ตอนที่ ๑๕. หน้า ๒๘-๔๒.

พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕. (๒๕๓๕, ๙ เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม ๑๐๙ ตอนที่ ๔๔.

หน้า ๖๒-๘๑.

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕. (๒๕๓๕, ๔ เมษายน).

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๐๙ ตอนที่ ๓๗. หน้า ๑-๔๓.

พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕. (๒๕๓๕, ๑๓ มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม ๑๐๙ ตอนที่ ๒๐.

หน้า ๑-๗.

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการบริหารกิจการและการบำรุงรักษาระบบประปาชนบท พ.ศ.

๒๕๔๘. (๒๕๔๘, ๓ พฤศจิกายน). รก.๒๕๔๘ พ๑๒๕ง หน้า ๘.

Erica Sánchez and Madeleine Keck. (2562, 21 กุมภาพันธ์). *Australia Will Plant 1 Billion*

Trees to Combat Climate Change. <https://www.globalcitizen.org/en/content/australia-will-plant-1-billion-trees/>